2021-26354 (BIJLAGE)

Reactie colleges op de ontvangen adviezen van de Adviesraden Sociaal Domein DWO-regio

Algemene adviezen	Gezamenlijk advies Adviesraden DWO-regio	Reactie gemeenten
	Wij onderschrijven de inhoudelijke richting die gekozen is De adviesraden ondersteunen het uitgangspunt sociale inclusie voor iedereen en het streven dat mensen met psychische en psychosociale problematiek zoveel mogelijk gewoon in de wijk wonen, erbij horen en meedoen. Wat ons aanspreekt is: normaliseren, werken vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid en kiezen voor een sociale benadering in plaats van een zorgbenadering. Dat betekent voor ons dat bij beleid en uitvoering te allen tijde de mens centraal dient te staan in plaats van een diagnose, 'label' of indicatie. Het is onvermijdelijk dat een visie- of beleidsdocument abstracte en algemene uitgangspunten bevat, wij hopen dat in de praktijk altijd de individuele persoon en zijn of haar behoeften en mogelijkheden het vertrekpunt zijn. Voor inclusie is nodig dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zich welkom voelen en ruimte hebben om te zijn wie ze zijn. Om mee te kunnen doen is goede afstemming nodig van zorg, welzijn, maatschappelijke en informele ondersteuning.	Wij zijn blij dat u onze richting onderschrijft en willen in ons beleid de mens in alle facetten centraal stellen. Daarbij ondersteunen we waar nodig, maar kijken vooral ook naar de krachten en talenten van mensen. Dit kunnen wij als gemeenten niet alleen, dit vraagt inspanningen en samenwerking van alle partijen. Hiervoor zien wij juist op lokaal niveau nieuwe partners in beeld komen die bijdragen aan inclusie en sociale verbindingen. In de komende transformatie willen we impuls geven aan wijkgericht en preventief werken.
	Belang van regionale samenwerking en leren van elkaar De adviesraden Sociaal Domein van Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Westland benadrukken het belang om vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid het beleid zoals beoogd met de regiovisie gestalte te geven.	Wij onderschrijven het belang van regionale samenwerking en zien de meerwaarde van leren van elkaar. Er worden reeds best practices uitgewisseld regionaal en landelijk en dat continueren we, onder andere ondersteund door Movisie.

	Wij hopen dat de regiovisie leidt tot constructieve, niet-vrijblijvende samenwerking waarin de inwoners waar het om gaat centraal staan. Wij zouden graag zien dat de regionale samenwerking zich niet alleen richt op planning en realisatie van voorzieningen, maar ook op het delen van inhoudelijke kennis en samen leren van de vragen die zich in de uitvoeringspraktijk voordoen. Delft als voormalige centrumgemeente heeft veel kennis en ervaring waarvan de andere gemeenten profijt kunnen hebben. De kleinschaliger context waarin de kleinere gemeenten opereren leveren wellicht ervaringen op waarvan niet alleen zij, maar ook de gemeente Delft kan leren.	
Delft	Adviesraad Delft	Reactie college Delft
	Twijfels over realiteitsgehalte Wij juichen de genoemde inspanningen om de ambities te verwezenlijken en de beoogde resultaten toe. Tegelijkertijd constateren wij dat deze vooralsnog het karakter hebben van een ideaalbeeld en nog ver afstaan van de huidige situatie in Delft. Bij ambities 1 en 2 bijvoorbeeld wordt gesproken van onder meer: een sluitend netwerk van signalering, vangnet en bemoeizorg, prettig leefklimaat in de wijken en een welzijnsaanbod dat aansluit op de behoefte en vraag van GGZ-cliënten en hun mantelzorgers. Dit zijn in onze visie essentiële randvoorwaarden om de transformatie goed te laten verlopen, maar wij zien in Delft dat er nog veel moet gebeuren om deze randvoorwaarden te realiseren. Als aan de benodigde randvoorwaarden niet voldaan is, zijn de risico's voor zowel de specifieke doelgroep als voor de inwoners en de Delftse samenleving groot. Isolement en eenzaamheid, uitsluiting, onveiligheid, overlast enz. liggen dan op de loer.	Ja, inderdaad is de ambitie groot en zien wij de door u genoemde randvoorwaarden ook als essentieel om de transformatie te realiseren. Daar wordt momenteel ook op ingezet, bijvoorbeeld via het project van Vangnet in de wijk, door het inzetten van bemoeizorg en ketensamenwerking met de verschillende zorgpartijen.

	Sociale basis onvoldoende en hoge drempels Wij zijn met name bezorgd over het ontbreken in Delft van een goede uitgangssituatie voor sociale cohesie en inclusie. In onze gespreksnotitie *De sociale basis in Delft* (april 2021) die wij met wethouder Schrederhof besproken hebben, noemen wij een aantal essentiële knelpunten die ontmoeting en verbinding in de wijken belemmeren. Zo constateren wij dat de wijkcentra niet of nauwelijks fungeren als ontmoetingsplek in de wijk door het ontbreken van sociale programmering. Daarnaast ontbreekt het aan een aanjaagfunctie in de wijken: iemand die initiatieven stimuleert, ondersteunt en voor continuïteit zorgt. De rol die Delft voor Elkaar vervult als 'spil in de buurt' die inwoners en inwonersinitiatieven ondersteunt, zoals door de gemeente geformuleerd in het kader voor samenwerking met Delft voor Elkaar 2020-2022, komt nog onvoldoende uit de verf.	Wij zijn het met u eens dat dit een opgave in Delft is. Ook hier werken we aan door onder andere het programma Langer en Weer Thuis, het Vangnet in de wijk en door de opdracht die we Delft voor Elkaar geven. De door u genoemde knelpunten en aanbevelingen in de gespreksnotitie *De sociale basis* in Delft, nemen wij ter harte om de komende jaren verder te investeren in de sociale basis. Tegelijkertijd geven we met de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis hier ook een impuls aan. Door te investeren in wonen met begeleiding, zodat inwoners sneller passende ondersteuning krijgen waardoor zij thuis kunnen blijven wonen en niet hoeven te verhuizen naar een instelling elders om vervolgens van daaruit te stromen en weer ergens helemaal opnieuw te moeten beginnen.
	Daarnaast wijzen wij op de bevindingen die wij in onze rapportage *Tussenbalans II: toegankelijkheid van ondersteuning en zorg sociaal domein Delft* (najaar 2019) noemen, waarbij wij constateren dat Delftse burgers de nodige drempels ervaren bij het vinden van ondersteuning en zorg. De vindbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen is allesbehalve optimaal. Dit baart ons zorgen, te meer omdat juist de burgers die minder zelfredzaam zijn, hier de meeste nadelen van ondervinden.	De vindbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen heeft onze grootste aandacht, hierin zoeken we de samenwerking binnen het Sociaal Domein.
	Visie en regie nodig Wij zien de intenties van de gemeente om ontmoeting en verbinding tussen inwoners te versterken verwoord in diverse recente documenten. Tot nu toe vinden we echter nog te weinig concrete plannen om daadwerkelijk stappen te zetten en te investeren in sociale cohesie en inclusie ofwel, zoals in de regiovisie wordt	De concretisering van de ambitie uit de Regiovisie gaat plaatsvinden in het regionale en de lokale uitvoeringsplannen waarin beschreven gaat worden wat wij en onze partners zoals de zorgaanbieders, de toegangsorganisatie e woningbouwcorporaties, hiervoor gaan doen de komende vier jaren.

	geformuleerd: te 'bouwen aan een samenleving waar iedereen ertoe doet en mee kan doen'. We merken op dat er diverse initiatieven in Delft zijn die zich richten op versterking en verbetering van wijken, maar constateren dat er sprake is van versnippering. Initiatieven functioneren vaak los van elkaar en zijn soms niet van elkaar op de hoogte. Wij geven u het dringende advies om een integrale visie en plan te ontwikkelen voor het versterken van de sociale basis en daaraan uitvoering te geven. Uiteraard hebben bewoners, maatschappelijke organisaties en andere partners een belangrijke rol bij het versterken van de sociale basis. Maar visie, sturing, regie en facilitering van de gemeente zijn nodig om de ontwikkeling naar sociale, inclusieve wijken in gang te zetten en te borgen. Belangrijk is dat voor bewoners en andere partners duidelijk is wat zij van de gemeente kunnen verwachten en wat zij zelf kunnen betekenen.	
	De regiovisie komt, wellicht onbedoeld, enigszins over als een top-down verhaal. Wij pleiten ervoor om het betrekken van de doelgroep en de wijkbewoners steeds voorop te zetten bij het uitwerken van de plannen en de uitvoering. Extra aandacht vragen wij voor het betrekken van cliënten met hun mantelzorgers, en cliëntenorganisaties. Wij denken dat dit beter kan dan nu gebeurt.	De doelgroep, hun vertegenwoordigers en wijkbewoners zullen wij betrekken bij het opstellen en het uitvoeren van de uitvoeringsplannen. Ook zullen wij ervaringsdeskundigen betrekken. We sluiten ons aan bij niet over de mensen om het wie het gaat praten maar mèt hen. We zien een grote meerwaarde in deze samenwerking.
	De transformatie en de geformuleerde ambities vragen naar onze mening om vernieuwend en domein overstijgend denken. Op dit moment vormen de ggz-wereld en het gemeentelijk sociaal domein nog te veel aparte werelden. Door samenwerking en een integrale aanpak van zorgaanbieders, algemene voorzieningen, informele netwerken, maar ook ondernemers en bedrijven, kunnen nieuwe kansen en win-win situaties gecreëerd worden.	De GGZ-wereld en het gemeentelijk sociaal domein hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd om elkaar beter te vinden en inmiddels is er een structureel overleg met de GGZ. Om de volgende slag in de transformatie te maken zullen we met een brede blik en lokale partners nieuwe initiatieven moeten ontplooien om tot verbinding in de wijk en een integraal aanbod voor alle inwoners te komen.

	Bijvoorbeeld initiatieven waarbij ontmoetingsplekken, initiatieven op het gebied van leren en ontwikkelen, (sociale) ondernemingen die werk creëren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, ggz-expertise in de wijk en welzijnsvoorzieningen gecombineerd worden.	Daarbij hebben verschillende doelgroepen soms andere aanpakken nodig. Wij worden enthousiast van de door u genoemde initiatieven en nemen deze mee.
	Het realiseren van voldoende passende én betaalbare huisvesting is en blijft vooralsnog een grote uitdaging waarvoor veel inzet nodig is. We pleiten ervoor ook te denken aan collectieve woonvormen en gemengde woonvormen. Met name voor de kwetsbare inwoners voor wie de stap naar volledig zelfstandig wonen te groot is, kunnen deze woonvormen een oplossing bieden.	Zeker zal er geïnvesteerd worden in Beschermd Thuis met nieuwe woonvormen waar wonen met zorg voor inwoners een stap naar zelfstandiger wonen biedt.
	Bewaak te allen tijde dat niet het 'systeem', maar de individuele persoon met zijn/haar behoeften en mogelijkheden en centraal staat. Bestaanszekerheid, toekomstperspectief, ertoe doen en meetellen zijn daarin de kernelementen. Wij wijzen erop dat aansluiten bij wat iemand aankan van groot belang is. Het mag niet zo zijn dat de beleidsambities ertoe leiden dat iemand het gevoel krijgt aan (te) hoge eisen te moeten voldoen om in aanmerking te (blijven) komen voor bijvoorbeeld huisvesting of een uitkering.	Wij zijn het eens met uw aanbeveling: alle mensen hebben talenten en krachten en verdienen het dat er gekeken wordt naar wat zij kunnen. De cliënt en zijn/haar behoefte stellen we centraal.
	Inclusie ontstaat niet vanzelf. In ons advies *Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis* van 31 januari 2020 hebben wij gewezen op de noodzaak van 'kwartiermaken'. Dat staat voor de inspanningen die verricht moeten worden in een wijk om te zorgen dat kwetsbare mensen zich welkom voelen en mee kunnen doen. Er bestaan nog veel vooroordelen over psychische problemen die inclusie kunnen belemmeren. Voorlichtings- of bewustwordingsbijeenkomsten in wijken (bijvoorbeeld georganiseerd door Samen Sterk zonder Stigma) kunnen een goed middel zijn om begrip en acceptatie voor mensen met psychische kwetsbaarheid te bevorderen. Ervaringsdeskundigen kunnen hierbij veel betekenis hebben.	Wij zijn het eens met uw opmerking. Wij zetten hierop in met onder andere Vangnet in de wijk. Met het opstellen van het uitvoeringsplan zullen wij bekijken of aanvullende inspanningen, zoals Samen Sterk zonder Stigma, hierop wenselijk zijn.
	Wij adviseren om te zorgen voor voldoende en gevarieerde mogelijkheden op het gebied van ontmoeting, ontspanning, ontwikkeling en meedoen.	Investeren in de wijk en in ontmoeting gaan we verder uitwerken in uitvoeringsplan waarbij wij uw meedenkkracht goed kunnen gebruiken.

	Enerzijds zijn laagdrempelige inloopvoorzieningen nodig waar mensen zichzelf kunnen zijn en zich geaccepteerd voelen. Zoals een ervaringsdeskundige ons zei: *'Een plek waar je je niet hoeft te verantwoorden voor wie je bent en hoe je bent'*. Daarnaast is inzet nodig om te realiseren dat algemene voorzieningen toegankelijk zijn voor mensen met psychische kwetsbaarheid. Om gewoon mee te kunnen doen met bijvoorbeeld een reguliere sportvereniging is goede individuele coaching van belang als ondersteuning bij de stap naar algemene voorzieningen. Wij adviseren creatiever en vanuit het grotere plaatje, samen met ondernemers en inwoners, te denken aan de investeringsmogelijkheden vanuit Fonds 2040.	
	Wij pleiten ervoor dat de gemeente een grotere rol neemt bij (de ondersteuning van) regie- en herstelinitiatieven. De Herstelacademie is een goed voorbeeld van de beweging om, door middel van onderlinge steun en met inzet van ervaringsdeskundigen, mensen met psychische kwetsbaarheid te ondersteunen bij hun herstel en het oppakken van hun leven. De Herstelacademie vervult naar onze mening niet alleen een belangrijke rol voor herstel, sociale en maatschappelijke participatie van mensen met psychische kwetsbaarheid, maar kan ook van betekenis zijn voor het bevorderen van acceptatie en begrip in de samenleving, dus inclusie. Tot nu toe fungeert de Herstelacademie nog vooral onder de vleugels van GGZ Delfland. De bekendheid en herkenbaarheid voor de wereld daarbuiten zou veel beter kunnen. Wij denken dat de gemeente hierin een rol kan hebben door te zorgen dat herstelinitiatieven zoals de Herstelacademie een betere inbedding krijgen in de zorginfrastructuur en een duurzame plek krijgen in de wijken. Ons advies luidt dan ook om de Herstelacademie als partner te betrekken in het transformatieproces, en de samenwerking met en ondersteuning van de Herstelacademie te versterken.	De gemeente ondersteunt de Herstelacademie en verleent hier subsidie aan. Tegelijk is de Herstelacademie een eigen initiatief, waar de regie bij de initiatiefnemers ligt. De Herstelacademie is nog ontwikkelend, wij onderzoeken hoe wij kunnen bijdragen aan het vergroten van de bekendheid en herkenbaarheid. Voor dergelijke initiatieven kijken wij ook naar best practices en willen we leren van initiatieven elders uit het land.
	In het verlengde van het voorgaande punt vragen wij meer aandacht voor de erkenning en inzet van ervaringsdeskundigen. Zij kunnen bij uitstek een goede rol vervullen bij de ondersteuning van mensen met	Ja, wij zijn het eens met het belang van de ervaringsdeskundigen en zullen deze rol en positionering de komende jaren verder verstevigen.

	psychische kwetsbaarheid op het gebied van maatschappelijke participatie, en bij het kweken van meer begrip en acceptatie. Daarbij zouden wij graag zien dat de gemeente zich ervoor inzet dat ervaringsdeskundigen de mogelijkheid krijgen voor een betaalde functie.	
	Wij zijn blij met de intentie om een laagdrempelig Jongereninformatiepunt op een of meerdere locaties in Delft op te zetten. In het Versterkingsplan over de aanpak van dak- en thuisloosheid door Delft als centrumgemeente, lezen wij echter over het plan om het Jongereninformatiepunt te koppelen aan de onderwijsinstellingen TU, Hogeschool InHolland en ROC Mondriaan. Wij onderkennen dat onder studenten behoefte is aan laagdrempelige informatie en ondersteuning, maar denken dat jongeren die niet studeren niet naar deze locatie zullen komen. We pleiten er dan ook voor dat ook op andere locaties een Jongereninformatiepunt wordt gerealiseerd.	Dit is een goed punt. Wij gaan er over nadenken hoe we ook niet-studerende jongeren goed kunnen bereiken.
	Tenslotte vragen wij aandacht voor de gevolgen voor cliënten van de veranderingen waarmee het transformatieproces gepaard gaat. Wij horen signalen dat deze voor cliënten veel onzekerheid, onduidelijkheid en stress opleveren. Door personeelsverloop en reorganisaties die samenhangen met de transformatie hebben cliënten te maken met wisselingen en soms tekortschietende begeleiding. Daarnaast is de afstemming tussen de verschillende partijen (zorgaanbieder, woningcorporatie, gemeente, Delft Support, eventuele bewindvoerder) een aandachtspunt. Wij geven het advies om dergelijke ongewenste effecten goed te monitoren en bij te sturen waar nodig.	Wij zien ook dat er nu onrust is door verhuizingen van cliënten als gevolg van de nieuwe indicering en overgang naar de Wlz. Dit is een tijdelijke situatie met als doel om tot betere plaatsingen te komen voor cliënten op een plek waar ze goed wonen en passende ondersteuning krijgen. We nemen dit mee bij de ervaringsdeskundigheid, want deze ervaringen kunnen helpen het aanbod verder te ontwikkelen.

Midden-Delfland	Adviesraad Midden-Delfland	Reactie college Midden-Delfland
	De adviesraad Midden-Delfland is van mening, dat met het opstellen van een gezamenlijke visie voor de doordecentralisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijk Opvang een belangrijke stap is gezet, maar dat het nu vooral aankomt op de uitvoeringspraktijk in de secundaire gemeenten zoals de gemeente Midden-Delfland. De concretisering naar de uitvoeringspraktijk wordt node gemist. In het nog op te stellen noodzakelijke uitvoeringsplan dient te worden aangegeven, welke beleidsregels, protocollen, afspraken met lokale partners dienen te worden gemaakt of aangepast en welke lokale voorzieningen nodig zijn en/of uitgebreid dienen te worden. Een beroep op de centrumgemeente is immers op termijn niet meer vanzelfsprekend of mogelijk.	Deze concretisering willen wij zeker aanbrengen in de nog op te stellen regionale en lokale uitvoeringsplannen. Daarin zullen we aangeven wat de gemeente en andere partners de komende jaren gaan doen, evenals wat de regio nog in gezamenlijk verband oppakt.
	Opvang en zorg in de eigen buurt of wijk Sociale opvang in de eigen omgeving is het meest wenselijk. Toch kan dit ook zwaar zijn voor een wijk of buurt in verband met overlast. Het ligt aan de problematiek of dit een kans van slagen heeft. De sociale cohesie in de dorpskernen van Midden-Delfland is in het algemeen gesproken goed te noemen, waardoor het fenomeen van de sociale opvang daarin ook wel een plek zal vinden. Maar geheel vanzelfsprekend is dat niet. Welke acties zal de gemeente ondernemen om het draagvlak onder buurt- of wijkgenoten te bevorderen?	Welke acties we gaan ondernemen zullen wij in het lokale uitvoeringsplan beschrijven. Welke dat worden willen we ook in afstemming met de partijen uit de dorpskernen en de wijkbewoners bepalen.
	Beschikbaarheid van woningen Veel opvang staat of valt met de beschikbaarheid van geschikte woningen. Met de kans op het vergroten van de problematiek van de te huisvesten cliënten dient het plaatsen op wachtlijsten voorkomen te worden.	De beschikbaarheid van geschikte woningen is een belangrijke randvoorwaarde voor de transformatie. Met middelen die we van het Rijk krijgen investeren we o.a. in flexibele woningen, met woningbouwcorporaties en zorgaanbieders maken we afspraken over de uitstroom. Hiervoor wordt ook een convenant huisvesting bijzondere doelgroepen met betrokken partijen gesloten.

	Hoe denkt de gemeente onder andere met het oog op het principe van Housing First tijdig over voldoende huur- of flexwoningen te kunnen beschikken? Gaat het dan om individuele bewoning of om groepsbewoning? Wordt een wijk dan op niveau van Midden-Delfland dan opgevat als een dorpskern?	Beschermd Thuis kan zowel in individuele huisvesting als groepsbewoning of geclusterde woningen omvatten. Wie waar komt te wonen hangt af van de mate van zelfregie en benodigde ondersteuning. Voor Midden-Delfland zijn de drie dorpskernen inderdaad te beschouwen als de wijken.
	Noodopvang Hoe gaat de gemeente voorzien in noodopvang, nu het binnenkort niet meer mogelijk of vanzelfsprekend is daarvoor bij de centrumgemeente aan te kloppen?	Voor noodopvang bij maatschappelijke opvang, voor dak- en thuisloze mensen blijft Delft nog de centrumgemeente; deze voorzieningen zijn voornamelijk in Delft en daar kunnen inwoners van Midden-Delfland een beroep op blijven doen.
	Overgangssituatie Is een overgangssituatie ingebouwd voor de opvang? Het zou niet realistisch zijn als er vanaf 2022 geen cliënten meer opgenomen kunnen worden uit Midden-Delfland in de centrumgemeente of in andere gemeenten.	De decentralisatie van Beschermd Wonen zal in totaal zo'n 10 jaar duren. De DWO-regio heeft nu een Regiovisie voor de periode 2022-2026 opgesteld waarbij de regio blijft samenwerken. De periode 2022-2023 zullen de zorgvoorzieningen nog geen grote wijziging doormaken, maar ook de periode daarna blijven de gemeenten samenwerken om cliënten te plaatsen bij een zorgaanbieder of woonvoorziening die het beste past bij de zorgbehoefte.
	Samenwerking met lokale en andere partners Voor een goede uitvoering is noodzakelijk met lokale en andere partners heldere afspraken te maken. Met welke andere partners denkt de gemeente ter zake afspraken te kunnen maken naast die met de gebruikelijke lokale partners zoals de woningcorporatie, zorgverleners en de SWMD?	De belangrijkste partners noemt u al, zoals de woningbouwcorporaties, zorgaanbieders en welzijnsorganisatie. Maar denk ook aan de zorgverzekeraar, vrijwilligersorganisaties, wijkagenten, bewonersverenigingen etc. In het op te stellen uitvoeringsplan zal dit opgenomen worden.
	Financiën Uit voorafgaande decentralisaties in het Sociaal Domein is meerdere malen gebleken, dat het principe "geld volgt taak" niet een op een plaatsvindt. De opvolgende overheid moet klaarblijkelijk altijd efficiënter meer doen voor minder geld. Tot 2023 verandert er nog niets in de financiën. Het verdeelmodel voor daarna is nog niet vastgesteld. Om welke reden is dit verdeelmodel nog niet vastgesteld?	Er loopt landelijk inderdaad nog een proces om het totale budget vast te stellen omdat de uitname voor de Wlz nog afgerond moet worden. Daarna zal de decentralisatie en het nieuwe verdeelmodel door een nieuw kabinet vastgesteld moeten worden. Financieel is dit traject daar dus nog van afhankelijk, maar de inhoudelijke richting van de transformatie niet.

	Voor een goede aanpak en planning van de uitvoering is het immers noodzakelijk duidelijkheid te hebben over de bekostiging van het beleid (de taak).	
	De Adviesraad adviseert uw College om snel mogelijk over te gaan tot het opstellen van een uitvoeringsplan voor de Regiovisie met daarbij een transparant bekostigingsmodel.	Wij stellen in de tweede helft 2021 dit uitvoeringsplan op.
Westland	Adviesraad Westland	Reactie college Westland
	De adviesraad vindt deze regiovisie een mooie visie met prachtige ambities. Wij onderschrijven de behoefte aan integrale aanpak, immers voor een goede participatie is de samenhang wonen, werken/dagbesteding/studie en sociaal netwerk essentieel. Het realiseren van de ambities die in de regiovisie geformuleerd zijn, staat of valt met de inzet op lokaal niveau. Wij vragen ons af of de visie niet te ambitieus is opgesteld, er moet in korte tijd lokaal heel veel gerealiseerd worden.	Ja, het is zeker een opgave, maar wel een opgave waar we voor staan en ons voor inzetten. Lokaal is er zeker nog een investering nodig om wonen met zorg te organiseren en dat in samenhang en aanwezigheid van dagbesteding en studie. Tegelijk zijn we ook gestart met initiatieven zoals ' herstel in de wijk', hier is een projectleider op ingezet.
	Housing First Een van de belangrijkste ambities, en tegelijkertijd ook uitdagingen zien wij in het principe "Housing First". Hiervoor is het uiteraard essentieel om voldoende huisvesting te kunnen organiseren en wij vragen ons af hoe de gemeente dit gaat doen en tot welke afspraken dit leidt met de woningcorporaties. In de regiovisie wordt gesproken over passende woonvoorziening; de adviesraad vraagt zich af welke criteria hieraan ten grondslag liggen, wat is passend en wie bepaalt dat?	De gemeenten hebben afspraken gemaakt met zorgaanbieders en woningbouwcorporaties over de uitstroom uit instellingen, onder andere in het convenant huisvesting bijzondere doelgroepen. Ook wordt gekeken of aangesloten kan worden bij de initiatieven voor flexwonen en bij bestaande nieuwbouwplannen. In de regio en zeker in Westland zijn het realiseren van voldoende woningen en passende woonvoorzieningen voor wonen met zorg nog een opgave. Wat een passende woonvoorziening is, hangt af van de zorgbehoefte van een cliënt. Dat blijkt uit de indicatie die door de Toegang gesteld wordt en uit de contractering van de zorgaanbieders die voldoen aan onze criteria.
	Mensen die permanente behoefte hebben aan ondersteuning in een beschermde woonomgeving worden toegeleid naar WLZ, maar hoe wordt dan omgegaan met budgettering aangezien er verschillen zijn binnen WMO en WLZ terwijl het wel van belang is om de continuïteit te waarborgen.	We zetten ons ervoor in om centraal te stellen welke zorg er nodig is en de financieringsstroom (WMO, WLZ of forensische zorg) niet leidend te laten zijn voor het soort opvang zodat de continuïteit gewaarborgd wordt.

	Ondersteuning in de woonomgeving Een volgende ambitie in de regiovisie is het ondersteunen in de woonomgeving. Voor inwoners die uitstromen vanuit Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Beschermd Thuis is sociale inclusie en het bieden van een vangnet in wijken belangrijk zodat alle inwoners prettig en veilig kunnen wonen. Dat is een mooie ambitie, maar de realiteit is vaak dat sociale huurwoningen geclusterd zijn en veel bewoners al kwetsbaar zijn en niet altijd in staat om als steunend netwerk te fungeren.	Ja, dat is zo. We moeten een te grote clustering van sociale huisvesting in een wijk voorkomen en proberen tot een goede spreiding te komen, binnen de regio en binnen gemeenten. Het Convenant uitstroom dient ook om deze spreiding te bevorderen, evenals de Woonvisie van gemeenten en afspraken met woningcorporaties. Daarnaast zullen we moeten investeren in een goede balans tussen draagkracht en draaglast binnen de wijken. Hierin wordt de samenwerking met Welzijn gezocht.
	Wij adviseren om bij de uitwerking van de visie in het uitvoeringsplan veel aandacht te besteden aan: • de sociale draagkracht in een wijk • de zorg voor het zo belangrijke vangnet in de wijk • wie bepaalt hoe het sociale vangnet eruit ziet • de borging van draagkracht en vangnet • de mogelijkheid om zelfstandig te wonen in de buurt van het eigen netwerk en de mogelijkheden om dit te realiseren • het instellen van een meldpunt (met opvolging) voor overlast bij bijv. de woningcorporatie.	De door u genoemde aspecten zullen wij in de uitwerking in het uitvoeringsplan meenemen. Een aantal van deze voorzieningen zijn er al, zoals een meldpunt, maar wij zullen kijken of dit ook voldoende bekend is voor mensen om naartoe te kunnen met hun signalen.
	Wat is uw verwachting in de komende tien jaar als het gaat om "cliëntpopulatie"? Om haalbare plannen op termijn te kunnen realiseren is het noodzakelijk om een inzicht te hebben in wat je te wachten staat.	We monitoren de cliëntpopulatie; we hebben zicht op alle cliënten via de Toegang en volgen de ontwikkelingen in de zorgvragen en indicaties. Op dit moment zijn er veel veel cliënten met een Beschermd Thuis indicatie, nu veel mensen naar Wlz overgaan, beschikken de overgebleven cliënten over een groot herstelperspectief
	In de regiovisie wordt aangegeven dat in complexe casussen kan worden opgeschaald en een beroep kan worden gedaan binnen de regio. Wij vragen ons af wie deze complexiteit bepaalt, wanneer kan worden opgeschaald en wie heeft hier de regie in? Hoe wordt	Opschaling gebeurt in overleg tussen zorgaanbieders en de regionale Toegang die hier zicht op hebben. Ook de naasten van cliënten worden hierbij betrokken.

	geborgd dat juist deze zeer kwetsbare burgers niet tussen wal en schip in dreigen te komen, wie is verantwoordelijk voor de juiste zorg?	We hebben in de regio pauzeplekken gecreëerd om op te kunnen schalen als Beschermd Thuis of thuis even niet gaat. We hebben ook crisisplekken voor wanneer dat nodig is.
	Op het gebied van preventie is het belangrijk om ook de zorgmijders in kaart te hebben en vragen extra aandacht voor deze groep.	Zorgmijders zijn inderdaad een belangrijke groep die wij via bemoeizorg in beeld houden en proberen toe te leiden naar passende ondersteuning.
	Daarnaast wordt in de visie gesproken over het betrekken van cliënten en vertegenwoordigers en horen graag van u hoe u dit wilt vormgeven, en dan met name het benaderen van cliënten om mee te denken, immers zij zijn de mensen waar het om gaat. Wij zouden graag zien dat bovenstaande opmerkingen en vragen betrokken worden bij het maken van de uitvoeringsplannen en worden graag op de hoogte gehouden van deze plannen.	In het proces van het opstellen van de uitvoeringsplannen zullen wij cliënten, hun naasten en andere betrokkenen betrekken. Wij zullen u eveneens op de hoogte houden.
Pijnacker-Nootdorp	**Adviesraad Pijnacker-Nootdorp**	**Reactie college Pijnacker-Nootdorp**
	Kijk breder dan alleen de huisvesting In de visie zien wij de ambitie om de huisvesting van degenen die een beroep doen op beschermd wonen, niet alleen te zien als een probleem van beschikbare kamers en woningen. Gesproken wordt onder meer over een sluitend netwerk van signalering, vangnet en bemoeizorg, prettig leefklimaat in de wijken en een welzijnsaanbod dat aansluit op de behoefte en vraag van GGZ-cliënten en hun mantelzorgers. Aangezien het in onze gemeente slechts om een beperkte groep mensen gaat, willen wij benadrukken dat voldoen aan deze randvoorwaarden ook in onze gemeente van groot belang is. Als daaraan niet voldaan wordt, zijn de risico's voor zowel de specifieke doelgroep als voor de inwoners en de buurt groot.	Ja, de door u genoemde randvoorwaarden zien wij eveneens als essentieel om de transformatie te realiseren waarbij het hoofddoel is dat we een goede leefomgeving voor alle inwoners creëren.

	Isolement en eenzaamheid, uitsluiting, onveiligheid, overlast, enz. liggen dan op de loer. Pas de uitvoering van beschermd thuis in binnen het grotere integrale doel: een goede leefomgeving voor iedereen.	
	Tijdig regelen van een passend aanbod aan woonvoorzieningen Voldoende beschikbare huisvesting is in onze gemeente een groot probleem. Er wordt weliswaar heel veel gebouwd, maar voor een aantal doelgroepen is er een chronisch tekort aan woningen. Dat geldt voor jongeren, ouderen met specifieke woonwensen en zeker ook voor de sociale woningbouw. Woningen die door de gemeente toegewezen kunnen worden aan degenen, die daar een beroep op doen. Dat blijkt o.a. uit de problemen rond de toewijzing van woningen voor de groep toegewezen statushouders. De ASD adviseert de gemeente om tijdig voldoende passende woningen en woonruimten te zoeken voor de doelgroep van beschermd wonen. Wij hebben kennis genomen van de opbouw via kamerbewoning naar een reguliere huurwoning, maar alles staat of valt met het beschikbaar zijn van zo'n woning op het moment dat daar behoefte aan is. Dat kan op dat moment niet uitgesteld worden. De Adviesraad heeft twijfels over de in de toelichting geuite verwachting dat wel voldoende kamerwoningen beschikbaar zullen zijn. Naar onze mening moet daar een doordacht plan voor worden opgesteld.	De gemeenten hebben afspraken gemaakt met zorgaanbieders en woningbouwcorporaties over de uitstroom uit instellingen, onder andere in het convenant huisvesting bijzondere doelgroepen. In de regio en ook in Pijnacker-Nootdorp zijn het realiseren van voldoende woningen en passende woonvoorzieningen voor wonen met zorg nog een opgave. De woonopgave voor uitstroom uit Beschermd Wonen is in beeld gebracht voor de regio. Afspraken met woningcorporaties, de gemeentelijke woonvisie en door gebruik te maken van mogelijkheden vanuit het Rijk voor Housing First en Flexwoningen investeert de gemeente in een voldoende aantal woningen voor deze doelgroep.
	Werk aan draagvlak en ondersteuning door de buurt erbij te betrekken. We willen daar een tweede punt aan toevoegen. Kijk naar de wijk of buurt waar de huisvesting voor beschermd wonen wordt gezocht en betrek de bewoners daar tijdig bij. Om de kans op een succesvolle route via beschermd wonen naar een reguliere huurwoning zo groot mogelijk te maken is acceptatie in de	Ja, voor het realiseren van wonen met zorg in een wijk zullen wijkbewoners betrokken worden en moeten we investeren in een goede balans tussen draagkracht en draaglast binnen wijken. Investeren in goede voorlichting en inzetten van bewustwordingsinstrumenten zoals Samen Sterk zonder Stigma helpen daarbij, evenals projecten zoals Vangnet in de wijk. De inzet van ervaringsdeskundigen vinden wij ook van grote waarde.

	buurt van groot belang. De ASD adviseert om daar bij de keuze van de in te zetten woningvoorraad proactief mee aan de slag te gaan. We hebben gelezen dat het de bedoeling is om doelgroep specifieke locaties te kiezen en geen zorgproblemen te combineren. We hebben ook gelezen dat er garanties worden ingebouwd om bij terugval in te kunnen grijpen. Die garantie en adequaat ingrijpen zijn nodig om escalatie van problemen in een wijk te voorkomen en draagvlak voor de plaatsing van de doelgroep te verliezen. De ASD wil ervoor pleiten om zowel de doelgroep als de buurtbewoners te betrekken bij het uitwerken van de plannen en de uitvoering. Wij denken dat juist op dit onderdeel veel geleerd kan worden van de ervaringen in Delft. De Delftse adviesraad heeft in haar advies gewezen op de noodzaak van 'kwartiermaken'. Dat staat voor de inspanningen die verricht moeten worden in een wijk om te zorgen dat kwetsbare mensen zich welkom voelen en mee kunnen doen. Er bestaan nog veel vooroordelen over psychische problemen die inclusie kunnen belemmeren. Voorlichtings- of bewustwordingsbijeenkomsten in wijken (bijvoorbeeld georganiseerd door Samen Sterk zonder Stigma) kunnen een goed middel zijn om begrip en acceptatie voor mensen met psychische kwetsbaarheid te bevorderen. Ervaringsdeskundigen kunnen hierbij een rol spelen. Praktijkervaringen in Delft tonen aan, dat het betrekken van de buurtbewoners niet alleen leidt tot acceptatie en draagvlak, maar ook tot ondersteuning in de vorm van contact zoeken met de nieuwe buurtgenoot, beschikbaar zijn voor hulp, kortom het gevoel geven dat iemand erbij hoort. De ASD adviseert om ook in onze gemeente voor een dergelijke aanpak te kiezen.	We willen een te grote clustering in een wijk voorkomen en proberen tot een goede spreiding te komen, binnen de regio en binnen gemeenten. Het Convenant uitstroom dient ook om deze spreiding te bevorderen. We hebben in de regio pauzeplekken gecreëerd om op te kunnen schalen als Beschermd Thuis of thuis even niet gaat. We hebben ook crisisplekken voor wanneer dat nodig is. In het proces van het opstellen van de uitvoeringsplannen zullen wij cliënten, hun naasten en andere betrokkenen betrekken.